2024/827

5.3.2024

NÕUKOGU RAKENDUSMÄÄRUS (EL) 2024/827,

4. märts 2024,

millega rakendatakse määrust (EL) nr 208/2014 teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 5. märtsi 2014. aasta määrust (EL) nr 208/2014 teatavate isikute, üksuste ja asutuste vastu suunatud piiravate meetmete kohta seoses olukorraga Ukrainas, ([1]) eriti selle artikli 14 lõiget 1,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu võttis 5. märtsil 2014 vastu määruse (EL) nr 208/2014.

(2) Nõukogus toimunud läbivaatamise tulemusel tuleks määruse (EL) nr 208/2014 I lisas ajakohastada teavet, mis käsitleb kaitseõigust ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele.

(3) Määrust (EL) nr 208/2014 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EL) nr 208/2014 I lisa muudetakse vastavalt käesoleva määruse lisale.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 4. märts 2024

Nõukogu nimel
eesistuja
A. VERLINDEN

([1]) ELT L 66, 6.3.2014, lk 1.

LISA

Määruse (EL) nr 208/2014 I lisa B jagu (Kaitseõigus ja õigus tõhusale kohtulikule kaitsele) asendatakse järgmisega:

„B. **Kaitseõigus ja õigus tõhusale kohtulikule kaitsele**

Ukraina kriminaalmenetluse seadustiku kohane kaitseõigus ja õigus tõhusale kohtulikule kaitsele

Ukraina kriminaalmenetluse seadustiku (edaspidi „kriminaalmenetluse seadustik“) artiklis 42 on sätestatud, et igaüks, kellele esitatakse kriminaalmenetluse käigus kahtlustus või süüdistus, võib kasutada oma kaitseõigust ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele. Need hõlmavad isiku õigust saada teada, millises kuriteos teda kahtlustatakse või süüdistatakse, õigust saada sõnaselget ja viivitamatut teavet oma kriminaalmenetluse seadustiku kohaste õiguste kohta, õigust kaitsja poole pöördumiseks kohe esimesel taotlusel, õigust esitada avaldusi menetlustoimingute kohta ja õigust seada kahtluse alla uurija, prokuröri ja eeluurimiskohtuniku otsused, tegevus ja tegevusetus.

Kriminaalmenetluse seadustiku artiklis 303 tehakse vahet otsustel ja tegevusetusel, mida saab kohtueelse menetluse käigus vaidlustada (esimene lõik), ning otsustel, tegevusel ja tegevusetusel, mida võib kohtus ettevalmistava menetluse käigus arutada (teine lõik). Kriminaalmenetluse seadustiku artiklis 306 on sätestatud, et uurija ja prokuröri otsuste, tegevuse või tegevusetuse kohta esitatud kaebusi peab kaaluma esimese astme kohtu eeluurimiskohtunik kaebuse esitaja või tema kaitsja või esindaja juuresolekul. Kriminaalmenetluse seadustiku artiklis 308 on sätestatud, et kaebuse selle kohta, et uurija või prokurör ei pidanud kohtueelses menetluses kinni mõistlikust ajast, võib esitada kõrgema astme prokurörile ja see tuleb läbi vaadata kolme päeva jooksul alates selle esitamisest. Lisaks täpsustatakse kriminaalmenetluse seadustiku artiklis 309, et eeluurimiskohtuniku otsuse võib edasikaebamise teel vaidlustada ning teisi otsuseid võidakse kohtu ettevalmistava menetluse käigus kohtulikult kontrollida. Lisaks on mitmed menetluslikud uurimistoimingud võimalikud üksnes eeluurimiskohtuniku või kohtu otsuse alusel (näiteks kriminaalmenetluse seadustiku artiklite 167–175 kohane vara arestimine ja artiklite 176–178 kohased kinnipidamismeetmed).

Kaitseõiguse ja tõhusa kohtuliku kaitse õiguse kohaldamine iga loetellu kantud isiku puhul

2. **Vitali Yuriyovych Zakharchenko**

Avaliku sektori vahendite või vara omastamist käsitlev kriminaalmenetlus on veel pooleli.

Nõukogu toimikus sisalduv teave näitab, et kriminaalmenetluses, millele nõukogu tugines, austati Zakharchenko kaitseõigust ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, sealhulgas põhiõigust asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus kohtus. Seda tõendavad eelkõige eeluurimiskohtuniku 19. aprilli 2021. aasta otsus, millega anti korraldus Zakharchenko suhtes eelvangistuse kohaldamiseks, ning Kiievi Petšera rajooni kohtu 10. augusti 2021. aasta otsus, millega anti luba korraldada kriminaalmenetluses nr 42016000000002929 erakorraline kohtulik eeluurimine. Eeluurimiskohtunike kõnealused otsused kinnitavad Zakharchenko kahtlustatava isiku staatust ja rõhutavad, et kahtlusalune varjab end kriminaalvastutusest kõrvalehoidmiseks uurimise eest.

Lisaks on nõukogul teavet selle kohta, et Ukraina ametiasutused võtsid meetmeid Zakharchenko otsimiseks. 12. veebruaril 2020 otsustas uurimisorgan kanda Zakharchenko tagaotsitavate isikute rahvusvahelisse nimekirja ja edastas taotluse Interpoli andmebaasi sisestamiseks Ukraina riikliku politsei rahvusvahelise politseikoostöö osakonnale. Lisaks saatis Ukraina 11. mail 2021 Zakharchenko asukoha kindlakstegemise eesmärgil Venemaa Föderatsioonile rahvusvahelise õigusabi taotluse, mille Venemaa 31. augustil 2021 tagasi lükkas.

Nõukogul on teavet selle kohta, et 9. veebruaril 2022 viidi kohtulik eeluurimine kriminaalmenetluses nr 42016000000002929 lõpule ning et pärast Ukraina kriminaalmenetluse seadustiku nõuete täitmist saatis peaprokuratuur 5. augustil 2022 Kiievi linna Petšera rajooni kohtule süüdistusakti asja sisuliseks läbivaatamiseks. Lisaks rahuldas Kiievi Svjatošõni rajooni kohus 2. mail 2023 prokuröri taotluse ja määras süüdistatava äraolekul kohtuliku arutamise erimenetluse raames (tagaselja). Nõukogule teatati, et kohtuistungid on käimas.

Ukraina ametivõimude esitatud teabe kohaselt ei ole Zakharchenko Ukrainas läbiviidavasse kriminaalmenetlusse ise kaitsjat kaasanud ning tema huve esindas talle määratud kaitsja. Kaitseõiguse ja tõhusa kohtuliku kaitse õiguse rikkumist ei ole võimalik tuvastada olukorras, kus kaitsja neid õigusi ei kasuta.

Vastavalt Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikale leiab nõukogu, et ajavahemikud, mille jooksul Zakharchenko uurimise eest on kõrvale hoidnud, tuleb välja jätta selle ajavahemiku arvutamisel, mis on vajalik, et järgida õigust asja arutamisele mõistliku aja jooksul. Seetõttu leiab nõukogu, et eespool kirjeldatud asjaolud, milles Zakharchenkot süüdistatakse, on olulisel määral mõjutanud uurimise kestust.

6. **Viktor Ivanovych Ratushniak**

Avaliku sektori vahendite või vara omastamist käsitlev kriminaalmenetlus on veel pooleli.

Nõukogu toimikus sisalduv teave näitab, et kriminaalmenetluses, millele nõukogu tugines, austati Ratushniaki kaitseõigust ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, sealhulgas põhiõigust asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus kohtus. Seda tõendavad eelkõige eeluurimiskohtuniku 19. aprilli 2021. aasta otsus, millega anti korraldus Ratushniaki suhtes eelvangistuse kohaldamiseks, ning Kiievi Petšera rajooni kohtu 10. augusti 2021. aasta otsus, millega anti luba korraldada kriminaalmenetluses nr 42016000000002929 erakorraline kohtulik eeluurimine. Eeluurimiskohtunike kõnealused otsused kinnitavad Ratushniaki kahtlustatava isiku staatust ja rõhutavad, et kahtlusalune varjab end kriminaalvastutusest kõrvalehoidmiseks uurimise eest.

Nõukogul on teavet selle kohta, et Ukraina ametiasutused võtsid meetmeid Ratushniaki otsimiseks. 12. veebruaril 2020 otsustas uurimisorgan kanda Ratushniaki tagaotsitavate isikute rahvusvahelisse nimekirja ja edastas taotluse Interpoli andmebaasi sisestamiseks Ukraina riikliku politsei rahvusvahelise politseikoostöö osakonnale. Lisaks saatis Ukraina 11. mail 2021 Ratushniaki asukoha kindlakstegemise eesmärgil Venemaa Föderatsioonile rahvusvahelise õigusabi taotluse, mille Venemaa 31. augustil 2021 tagasi lükkas.

Nõukogul on teavet selle kohta, et 9. veebruaril 2022 viidi kohtulik eeluurimine kriminaalmenetluses nr 42016000000002929 lõpule ning et pärast Ukraina kriminaalmenetluse seadustiku nõuete täitmist saatis peaprokuratuur 5. augustil 2022 Kiievi linna Petšera rajooni kohtule süüdistusakti asja sisuliseks läbivaatamiseks. Lisaks rahuldas Kiievi Svjatošõni rajooni kohus 2. mail 2023 prokuröri taotluse ja määras süüdistatava äraolekul kohtuliku arutamise erimenetluse raames (tagaselja). Nõukogule teatati, et kohtuistungid on käimas.

Ukraina ametivõimude esitatud teabe kohaselt ei ole Ratushniak Ukrainas läbiviidavasse kriminaalmenetlusse ise kaitsjat kaasanud ning tema huve esindas talle määratud kaitsja. Kaitseõiguse ja tõhusa kohtuliku kaitse õiguse rikkumist ei ole võimalik tuvastada olukorras, kus kaitsja neid õigusi ei kasuta.

Vastavalt Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikale leiab nõukogu, et ajavahemikud, mille jooksul Ratushniak on uurimise eest kõrvale hoidnud, tuleb välja jätta selle ajavahemiku arvutamisel, mis on vajalik, et järgida õigust asja arutamisele mõistliku aja jooksul. Seetõttu leiab nõukogu, et eespool kirjeldatud asjaolud, milles Ratushniaki süüdistatakse, on olulisel määral mõjutanud uurimise kestust.

12. **Serhiy Vitalyovych Kurchenko**

Avaliku sektori vahendite või vara omastamist käsitlev kriminaalmenetlus on veel pooleli.

Nõukogu toimikus sisalduv teave näitab, et kriminaalmenetluses, millele nõukogu tugines, austati Kurchenko kaitseõigust ja õigust tõhusale kohtulikule kaitsele, sealhulgas põhiõigust asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus kohtus. Seda tõendab eelkõige asjaolu, et kaitsjat teavitati 28. märtsil 2019 eeluurimise lõpuleviimisest kriminaalmenetluses nr 42016000000003393 ja tal võimaldati tutvuda materjalidega. Lisaks teavitas Ukraina riiklik korruptsioonivastane büroo Kurchenko kaitsjaid 11. oktoobril 2021 kohtuliku eeluurimise lõpuleviimisest ja neile tutvumise eesmärgil juurdepääsu andmisest kohtuliku eeluurimise materjalidele. Nõukogu sai teavet selle kohta, et Ukraina riiklik korruptsioonivastane büroo esitas ettepaneku kehtestada kaitsja jaoks läbivaatamistähtaeg, et reageerida kaitsja viivitusele kohtuliku eeluurimise materjalide läbivaatamisel. Nõukogu teavitati, et Kõrgem Korruptsioonivastane Kohus määras oma 27. juuni 2022. aasta otsuses kaitsjale eeluurimise materjalidega tutvumise lõpuleviimise tähtajaks 1. detsembri 2022 ning pärast seda loetakse kaitsja eeluurimise materjalidega tutvumise õigus teostatuks. Korruptsioonivastane eriprokuratuur saatis 7. detsembril 2022 Ukraina Kõrgemale Korruptsioonivastasele Kohtule süüdistusakti asja sisuliseks läbivaatamiseks. Kohus pidas 30. märtsil 2023 eelistungi ja otsustas määrata kohtuistungi kuupäeva. Samal päeval rahuldas kohus ka prokuröri taotluse viia süüdistatava suhtes läbi erimenetlus (tagaselja). Nõukogule teatati, et kohtuistungid on käimas.

Seoses kriminaalmenetlusega nr 12014160020000076 rahuldas Odessa apellatsioonikohus oma 18. septembri 2020. aasta otsusega prokuröri apellatsioonikaebuse ja määras Kurchenkole ennetava meetme eelvangistuse näol. Samuti märkis kohus, et Kurchenko lahkus Ukrainast 2014. aastal ja tema asukohta ei ole võimalik kindlaks teha. Kohus järeldas, et Kurchenko varjab end kriminaalvastutusest kõrvalehoidmiseks eeluurimisorganite eest. 20. detsembril 2021 andis Odessa linna Kiievi rajooni kohus loa korraldada erakorraline kohtulik eeluurimine tagaselja. Lisaks jättis Odessa linna Kiievi rajooni kohus 20. oktoobril 2021 rahuldamata advokaatide apellatsioonkaebuse tühistada prokuröri 27. juuli 2021. aasta resolutsioon kohtuliku eeluurimise peatamise kohta.

Nõukogul on teavet selle kohta, et Ukraina ametiasutused võtsid meetmeid Kurchenko otsimiseks. 13. mail 2021 edastas Odessa piirkonna riikliku politsei peaosakond Interpoli Ukraina büroole ja Europolile taotluse avaldada tagaotsimisteade Kurchenko kohta, mis on arutamisel. Nõukogule teatati, et 29. aprillil 2020 saatsid Ukraina ametiasutused Venemaa Föderatsioonile rahvusvahelise õigusabi taotluse, mis saadeti 28. juulil 2020 täitmata tagasi.

Nõukogu teavitati, et 6. mail 2022 viidi kohtulik eeluurimine kriminaalmenetluses nr 12014160020000076 lõpule ning et Odessa oblasti prokuratuur saatis 1. augustil 2022 Odessa linna Prõmorski rajooni kohtule süüdistusakti asja sisuliseks läbivaatamiseks. 18. aprillil 2023 rahuldas kohus prokuröri taotluse viia süüdistatava suhtes läbi erimenetlus (tagaselja). Nõukogule teatati, et kohtuistungid on käimas.

Vastavalt Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikale leiab nõukogu, et ajavahemikud, mille jooksul Kurchenko on uurimise eest kõrvale hoidnud, tuleb välja jätta selle ajavahemiku arvutamisel, mis on vajalik, et järgida õigust asja arutamisele mõistliku aja jooksul. Seetõttu leiab nõukogu, et Odessa apellatsioonikohtu otsuses kirjeldatud asjaolud, milles Kurchenkot süüdistatakse, ning rahvusvahelise õigusabi taotluse täitmata jätmine on olulisel määral mõjutanud uurimise kestust.“